



SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 234

Parasjat Troema

3 Adar-I 5768
8/9 februari 2008

Overzicht Troema (Sjemot 25:1-27:19)

Hashem geeft Mosjé de opdracht om een *Misjkan* (heiligdom) te bouwen en geeft hem gedetailleerde instructies. De Israëlieten worden gevraagd hun kostbare metalen en edelstenen te geven voor dat doel, als mede weefsels, huiden, olie en specerijen. Op de binnenplaats van het *Misjkan* is een altaar voor de brandoffers en een wasbekken voor de *Kohaniem* – priesters – om hun handen en voeten te wassen. De Tent van de Samenkomst wordt door een gordijn in twee vertrekken verdeeld. Het buitenste vertrek is alleen toegankelijk voor de *Kohaniem*, de nakomelingen van Aharon. Hier staat een tafel met toonbroden, de *menora* – zevenarmige kandelaar – en het gouden reukwerk altaar. De binnenste kamer, het Heiligste der Heiligen, mag alleen door de *Kohen Gadol* – de hoge priester – betreden worden en dan nog alleen maar eenmaal per jaar, op Jom Kippoer. Hier staat de Ark, waarin de Tien Geboden, ingegraveerd in de twee stenen tabletten, liggen, die Hasjem op de Berg Sinai aan het Joodse Volk gegeven heeft. Al de voorwerpen en al het vaatwerk, dat in het *Misjkan* gebruikt moet worden, zowel als de constructie van het *Misjkan*, worden uitgebreid en in detail beschreven.

*Met toestemming vertaald uit Torah Weekly van Ohr Somayach in Jerusalem, Israel
©1998 Ohr Somayach International - All rights reserved.*

Haftarat Troema (I Koningen 5:26-6:13)

De bouw van de Tempel van Koning Salomo

De Haftara begint met de grote wijsheid van Koning Salomo te vermelden van en dat er vrede heerste tussen Koning Salomo en Chiram, de koning van Tyrus (gelegen in het hedendaagse Libanon). Koning Salomo recruteerde 30.000 man om in Libanon te werken. Hij rouleerde hen in groepen van 10.000 per keer. Hij stuurde iedereen voor een maand naar Libanon en dan mochten ze terugkomen en twee maanden thuisblijven. Er werkten 150.000 mensen aan de Tempel, met 3.300 opzichters. Zij begonnen met het uithakken en vervoer van reusachtige stenen voor de fundering van de Tempel. 480 jaar na de Exodus uit Egypte, in het vierde jaar van de regering van Koning Salomo (toen hij 16 jaar was) begon hij met de bouw van de Tempel. De Tempel was 60 el lang, 20 el breed en 30 el hoog. Verdere informatie wordt gegeven over de bouw van de Tempel. De Tempel werd gebouwd van hele stenen en het metaal van gereedschap werd daarbij niet gehoord. De Tempel werd met balken en cederhout afgedekt. De Haftara besluit met de woorden van Hasjem: „Wat dit huis betreft, dat je bouwt, indien je wandelt volgens Mijn wetten en Mijn rechtsvoorschriften zult uitvoeren en als je al Mijn geboden zult naleven en die zal volgen, dan zal Ik Mijn belofte, die Ik je vader David heb gedaan, met jou nakomen, en dan zal Ik daar wonen, te midden van de Israëlieten en Ik zal Mijn volk Israël nooit verlaten.”

Het verband tussen de parasja en de Haftara

De parasja vertelt ons over de bouw van het *Misjkan* (letterlijk: de Woning [van Hasjem], de reizende Tempel), waarin de heilige voorwerpen van het Joodse volk bewaard werden. Het *Misjkan* bevatte de *Aron Hakodesj* [de Heilige Ark] van het Verbond, waarin de Stenen Tafelen met de Tien Geboden lagen, de *Menora* [de zevenarmige kandelaar] en het Offer-altaar. In de Haftara lezen wij over de bouw van het *Beit HaMikdasj* – de Tempel, dat na 480 jaar de plaats in nam van het *Misjkan*.

De betekenis van de parasja en de Haftara voor vandaag

Het *Misjkan* wordt in Tora ook de Tent der Samenkomst genoemd. Daar verzamelde het volk zich om te horen wat Mosjé Rabbeinoe hen te leren had. In het *Beit HaMikdasj* kwam het volk bijeen om de zegeningen van de *Kohaniem* [de priesters] in ontvangst te nemen.

Vandaag hebben wij, ten gevolge van onze grote zonden, geen Tempel en geen *Misjkan* meer, maar we hebben wel een Huis van Samenkomst, een *Beit Knesset* of Synagoge [lett.: huis van samenkomst of vergaderplaats] waar we kunnen horen voorlezen uit Tora en gezamenlijk kunnen leren. Wanneer wij allen op Sjabbat samen naar de synagoge komen (en iemand uitnodigen die anders niet zou komen), misschien krijgen wij dan weer het Grote Huis van Samenkomst terug.



Parasjat Troema

Door Rabbi A. Leib Scheinbaum, Hebrew Academy, Cleveland

„En tachasj-huiden en acaciahout.” (25:5)

Rasji zegt dat het Misjkan, zijn vaatwerk en de priesterkleding gemaakt waren van dertien verschillende grondstoffen. Maar wanneer we de materialen tellen, vinden we dat het er in werkelijkheid vijftien waren. De commentatoren geven een aantal verklaringen voor dit verschil. Het is interessant dat Rasji vraagtekens zet bij de oorsprong van twee van de materialen. Hij vraagt zich met name af hoe *Bnei Jisrael* in de woestijn aan acaciahout en tachasj vellen konden komen. Hij antwoordt dat Ja'akov Avinoe het acaciahout naar Egypte bracht met als enig doel dat het gebruikt zou kunnen worden voor de bouw van het toekomstige Misjkan. De tachasj was een schitterend, veelkleurig dier dat alleen maar in die tijd bestond en dat later uitgestorven raakte. Deze twee materialen waren anders, in zoverre dat de mensen ze niet zelf meebrachten. Zij waren geschenken van Hasjem, Die de *tachasj* speciaal voor dit doel geschapen had. Een andere verklaring: Ja'akov Avinoe had ze hen nagelaten.

Met dit in gedachte, suggereert HaRav David Shneur *sjlita* dat dit de onderliggende verklaring is van de dertien materialen die *Rasji* telt. Hoewel er in feite vijftien materiaalsoorten waren, waren er slechts dertien afkomstig van de giften van de mensen. De andere twee kwamen van Hasjem of waren door de voorouders nagelaten.

HaRav Shneur leidt van deze *pasoek* af dat wanneer we een *Misjkan* gaan bouwen, wij in overweging moeten nemen dat geen bouwwerk levensvatbaar kan zijn als een enkel persoon denkt dat hij alleen de initiatiefnemer en de bouwer is. Wanneer iemand op deze manier denkt, valt hij ten prooi aan de verwoestende geestelijke ziekte van: „Het is mijn kracht en de sterkte van mijn hand dat voor mij dit gemaakt heeft.” Grootheidswaan, arrogantie en gevoelens van onoverwinnelijkheid behoren tot de meest zelfvernietigende houdingen. Wanneer men het Huis van Hasjem bouwt – of welk ander bouwwerk of onderneming dan ook – dan moet men drie ingrediënten daarbij includeren: zijn eigen aandeel, zij het materiëel of persoonlijk, het aandeel van zijn voorouders en het aandeel van Hasjem. Deze drie componenten moeten erbij inbegrepen worden, want zij spelen allen een vitale rol in het voortbestaan en het succes van de onderneming. Dit geldt zowel als we een sjoel bouwen, of een woning, of een school of voor al het andere dat we ondernemen. Wij moeten blijven beseffen dat alleen als Hasjem Zijn zegen zendt, zal de onderneming slagen. Wij moeten onze persoonlijke onderneming aanvullen door te bouwen op de fundering die onze voorouders gelegd hebben met hun toewijding tot Jiddischkeit.

We hoeven alleen maar onze ogen te openen om te ervaren dat het succes van de organisaties, die gezegend zijn met *Siejata Diesjamaja* – G-ddelijke hulp – te danken is aan de toegewijdeheid aan *lesjeem Sjamajiem* – handelend ten behoeve van de Hemel. Wanneer men handelt uitsluitend om Zijn Naam te heiligen, dan zal men overeenkomstig worden gezegend. Zij die dwaas genoeg geloven dat het alleen hun eigen inspanning en kracht was die geleid heeft tot succes, bereiken alleen maar tijdelijke bevrediging.

Het gebied van *zechoet Avot* – de verdiensten van onze voorouders – is ook een integraal onderdeel waarop men kan bouwen. De *bariach hatichon* – de middelste sluitboom die door al de staande balken van het Misjkan ging, had zijn oorsprong bij Avraham Avinoe, die hem in Beëer Sjewa plantte. Ja'akov plantte deze boom opnieuw en *Bnee Jisraël* nam hem uiteindelijk mee toen zij Egypte verlieten, Deze balk wond zich op mysterieuze wijze rond de hoeken door al de zijbalken. Wanneer het Misjkan uit elkaar genomen werd, stond hij rechtop, als de houten balk die het was. Waarom was deze „balk” *zochee*? Welke verdienste had hij dat hij de voornaamste oorzaak was dat het Misjkan overeind bleef staan? Het is duidelijk dat dit de *zechoet Avot* was, de voorvaderlijke erfenis van Avraham Avinoe en Ja'akov Avinoe die de balk zijn unieke eigenschappen gaf.

In vergelijking tot de *Batei Mikdasj* werd het Misjkan gebouwd met relatief weinig kosten. Maar het werd nimmer vernietigd; het viel nimmer in handen van onze vijanden. Het werd gebouwd door Mosjé Rabbeinoe, Betsalel en onze voorouders die vast besloten waren om het te bezielen met de erfenis van het verleden. Noch het geïnvesteerde geld, noch de esthetica alleen kunnen de *Sjechina* ertoe brengen om tot rust te komen in een woning. Alleen wanneer daar de persoonlijke inbreng van de mens en de *zechoet Avot* bij betrokken wordt zal dat de derde component – Hasjem – eraan toevoegen. Wanneer een *chatan* [bruidegom] tegen zijn *kalla* [bruid] zegt: „*Keda'at Mosjé weJisraël* – overeenkomstig de wet van Mosjé en Israël”, smeekt hij Hasjem dat het feit dat hij zich houdt aan de wetten uit het verleden, die door de generaties zijn overgeleverd, hem waardig zal maken dat de *Sjechina* op zijn nieuwe huis zal rusten. Alleen nadat de G-ddelijke component bij het huwelijk is betrokken, zullen alle zegeningen die de *chatan* en *kalla* van hun familie en vrienden krijgen vervuld worden.





De Ark



De Tafel voor de Toonbroden

Lepel

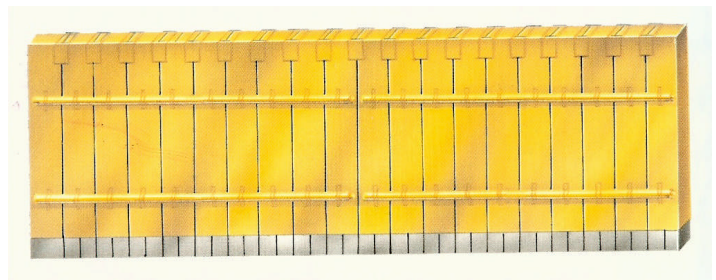
Broodpan



Het Misjkan



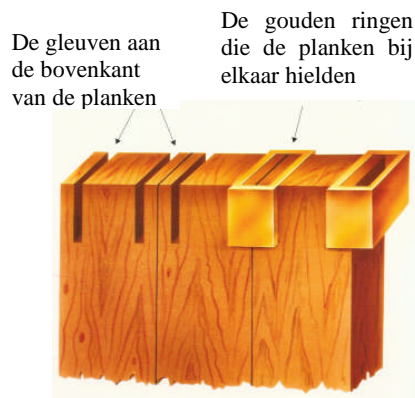
Menora



Zijwand van het Misjkan, samengesteld uit planken

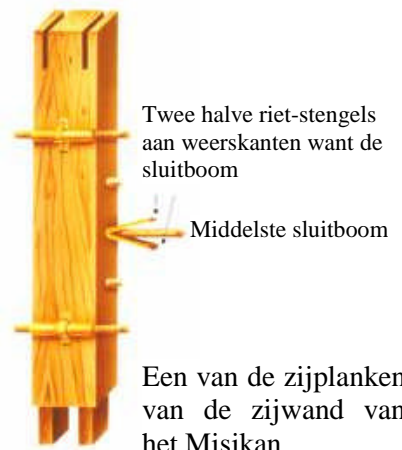


Twee zilveren sokkels voor iedere zijplank



De gleuven aan de bovenkant van de planken

De gouden ringen die de planken bij elkaar hielden



Twee halve riet-stengels aan weerskanten want de sluitboom

Middelste sluitboom

Een van de zijplanken van de zijwand van het Misjkan

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot – Hoofdstuk 6

Misjna 2

Als iemand over boomvruchten¹ gezegd heeft: *Boree perie haädama*, dan heeft hij zijn plicht gedaan.² Maar als hij over aardvruchten *Boeree perie ha'eets* gezegd heeft, dan heeft hij zijn plicht niet gedaan.³ Als hij over al deze *sjèhakol* gezegd heeft, dan heeft hij [zijn plicht] gedaan.⁴

1. **[Als] iemand over boomvruchten gezegd heeft, enz.:** Zolang als men de vrucht wegneemt, maar de tak laat staan, en diezelfde tak geeft het volgende jaar weer een vrucht, dan wordt het 'een boom' genoemd, en zegt men over haar vruchten: *Boree perie ha'eets*. Maar als men de vrucht wegneemt en er blijft geen tak over waaraan het volgende jaar weer een vrucht groeit, dan zegt men voor haar vruchten: *Boree perie haädama* [Berachot 40a] (RAV).

2. Want bomen groeien uit de grond en dus zijn boomvruchten ook inbegrepen in „vruchten van de aarde”. Daarom wordt die beracha daarover als geldig beschouwd.

3. Want aardvruchten, zoals groente en tomaten e.d. groeien niet aan een boom.

4. **Als hij over al deze sjèhakol gezegd heeft, dan heeft hij [zijn plicht] gedaan.** En zelfs [als hij deze beracha gezegd heeft] voor brood of wijn. Echter a priori hoort men geen enkele vrucht te eten als men niet van te voren weet welke beracha men daarvoor zegt (RAV).

UIT DE TALMOED

Berachot 38a

Door Rabbi Mendel Weinbach, decaan Ohr Somayah

Wat zeggen we tegen brood?

Welke beracha zegt men voordat men brood eet?

Natuurlijk weet iedereen dat het antwoord op die vraag is „*HaMotsie lechem min haärets*” [Hij die het brood voortbracht uit de aarde].

Maar niet alle Geleerden waren het eens over het eerste woord in deze zin. Volgens één mening zou men „*motsie*” moeten zeggen, omdat dat de verleden tijd aangeeft, terwijl „*hamotsie*” de toekomstige tijd aangeeft. Daar het brood dat je op het punt staat om te eten al uit de aarde is voortgebracht, lijkt de verleden tijd toepasselijker. Men is het erover eens dat „*motsie*” verleden tijd is maar er is verschil van mening of „*hamotsie*” dat ook is.

Het lijkt er daarom op dat het veiligste wat men kan doen, is „*motsie*” te zeggen, hetgeen volgens iedereen acceptabel is. Niettemin beslist de Gemara dat we „*hamotsie*” zeggen moeten, hetgeen slechts volgens één mening juist is.

Tosafot legt uit waarom dat de keuze is, op basis van de Jeruzalemse Talmoed: het woord dat aan „*motsie*” of „*hamotsie*” voorafgaat is „*ha'olam*”. Wanneer we daar het woord „*motsie*” op zouden laten volgen, dan zouden we een woord hebben dat eindigt op een „m”, gevolgd door een woord dat begint met een „m” en dan lopen we het risico dat die twee woorden samen versmelten tot één woord „*ha'olamotsie*”.

Men zou zich nu natuurlijk kunnen afvragen of wij niet voor datzelfde probleem staan met de twee woorden die na „*hamotsie*” komen, namelijk „*lechem*” en „*min*”? Dat is waar, zegt Tosafot, maar onze Geleerden wilden niet knoeien met de zin „*lechem min ha:arets*,” hetgeen een zinsdeel uit *Tehilliem* (104:4) is. Dat vers bevat tien woorden, merkt Tosafot op en geeft ons zo een hint dat wij onze tien vingers van beide onze handen op het brood moeten leggen wanneer wij de beracha „*Hamotsie*” maken.



Wekelijkse Halacha Serie

HILCHOT BERACHOT

Gebaseerd op de *Kitsoer Sjoelchan Aroech*, *Misjna Beroera*, *Sja'arei Halacha*,
WeZot Haberacha en *Haberacha Kehilchata*
Samengesteld door *Zwi Goldberg*

Aflevering 17

Hoofdstuk III - Netilat Jadajiem en Hamotsie

C. Bijkomende voorschriften

1. Iemand die een verband om zijn hand heeft, dat niet verwijderd kan worden, omdat dat pijnlijk is, wast alleen dat gedeelte van zijn hand dat niet bedekt is. Hij moet dan in één beweging op zijn minst een *reviëet* water over zijn hand gooien. Wanneer hij dat niet in één beweging doet, moet hij goed oppassen dat het verband niet nat wordt, zodat het water van het verband terug op zijn hand loopt, want dan wordt zijn hand weer vuil. Maar als hij het in één beweging doet, bestaat dat risico niet. Daarom is dat een betere methode.¹ Wanneer het verband tijdens de maaltijd afvalt, dan moet hij alsnog *netilat jadajiem* doen over zijn hele hand².

Wanneer men zijn hand in het geheel niet kan wassen, omdat men ziek is of een wond aan zijn hand heeft, dan moet men zijn hand tijdens de maaltijd met een servet of met een handschoen of iets dergelijks bedekken³.

2. Water dat niet meer helder is, doordat er een voorwerp of andere vloeistof is ingevallen, is niet geschikt voor *netilat jadajiem*.⁴ Maar water dat stoffig is of waar zand in ligt (zelfs al is het daardoor niet helder), mag gebruikt worden voor *netilat jadajiem*. De reden is dat ook natuurlijk bronwater vaak zand of stof bevat, wat na enige tijd naar de bodem zakt, zodat het water wel helder is⁵.

3. De *Sjoelchan Aroech* schrijft⁶ dat wanneer iemand zojuist naar het toilet geweest is en direct daarna wil hij gaan eten, dan moet hij tweemaal zijn handen wassen. Over de eerste keer dat hij wast zegt hij dan de beracha *Asjer jatsar*, die men altijd zegt nadat men naar het toilet geweest is, en over de tweede keer wassen zegt hij *Al netilat jadajiem*. Wanneer hij niet meer dan eenmaal wil wassen, zegt hij de beracha *Asjer jatsar* nadat hij het water over zijn handen gegoten heeft; daarna wrijft hij ze tegen elkaar en droogt ze vervolgens af. Terwijl hij ze afdroogt, zegt hij *Al netilat jadajiem*. De *Sjela*⁷ schrijft dat iedereen naar het toilet hoort te gaan voordat hij zijn handen wast voor het eten.⁸

Volgens de *Chazon Iesj* (*O.Ch.* 25) hoeft men maar eenmaal *netillat jadajiem* te doen. Men wast zijn handen zoals vereist voor *netilta jadajiem* voor een maaltijd en zegt achter elkaar *Al netilat jadajiem* en *Asjer jatsar*. [Het is beter tweemaal de handen te wassen, zoals de *Sjoelchan Aroech* schrijft.]

1. *Sj.A. O.Ch.* 162:10.

2. *M.B.* 162:71.

3. *M.B.* 162:69.

4. *Sj.A. O.,Ch.* 160:1 en *M.B.* 1-3.

5. *M.B.* 160:3.

6. *M.B.* 165:1.

7. *Sjnei Loechoth HaBrit* – Ethisch en halachisch werk door R. Jesjaja HaLevi Horowitz, 5325-5390 (1565-1630).

8. *M.B.* 165:1.



DE MITSWOT VAN DE WEEK

In het Nederlands vertaald door Zwi Goldberg

Deel II: De Mitswot Lo-Ta'asei [de verboden] nrs. 104-105

Overgenomen uit *Sefer haMitswot hakatsar* van de Chafeets Chaïm. [Wat tussen rechte haken staat, is door de samensteller toegevoegd.]

104. Het is verboden om op de dag voor Pesach chameets te eten na 12 uur 's middags [zonnetijd], zoals er geschreven staat [*Dewariem* 16:3]: „Je zult er geen *chameets* over eten,” hetgeen wil zeggen: „over [voorbij] de tijd van het Pesach-offer, dat gebracht wordt in het zevende uur. Wie *chameets* eet op de dag voor Pesach na het zesde uur, verdient geseling. En onze Geleerden, gezegend is hun aandenken, hebben vanaf het begin van het zesde uur verboden zowel het eten als het profijt ervan verboden, en vanaf het vijfde uur is het verboden om het te eten, maar is het nog wel toegestaan om ervan te profiteren. Het geldt overal en altijd, voor zowel mannen als vrouwen.

105. Het is verboden om vruchten te eten van een boom in de eerste drie jaar nadat hij geplant is, zoals er geschreven staat (*Wajjikra* 19:23): „Drie jaar zal het voor jullie *orla* [verboden] zijn, het zal niet gegeten worden.” Zelfs wat twijfelachtig *orla* is [d.w.z., waarvan het niet duidelijk is in welk jaar het zich bevindt], is verboden. En buiten Erets Jisraël is het een halacha die mondeling is overgeleverd van Mosjé vanaf Sinai, dat wat zeker *orla* is, verboden is, terwijl wat twijfelachtig *orla* is, toegestaan is. En betreffende zeker *orla*, wie [dat in Erets Jisraël overtreedt], die verdient geseling, en buiten Erets Jisraël verdient hij geseling wegens ongehoorzaamheid. Het geldt voor zowel mannen als vrouwen.

WAT IS KABBALA

Door Rabbi Shimon Leiberman

Kabbala is de manier waarop Tora uitdrukt hoe de wereld werkt. Wanneer het van zijn oorsprong verwijderd wordt, is het een hoop onzin.

De meeste mensen hebben wel eens wat over Kabbala gehoord. Maar het is hoogst onwaarschijnlijk dat datgene wat de ronde doet op de algemene markt en wat zich voordoet als Kabbala, ook maar bij benadering werkelijk Kabbala is.

Waar de meeste mensen aan zijn blootgesteld, is een potpourri van populaire psychologie en zelf-hulp, dat pretendeert enig verband te hebben met Joodse mystiek. Maar dat doet het zelden, als het al ooit gebeurt.

Het is makkelijk in te zien hoe mensen voor de gek gehouden worden. In de meeste disciplines verwacht je iets te weten en te begrijpen nadat je het hebt bestudeerd. Maar wanneer het om mystiek gaat, verwachten de mensen te worden gemysificeerd. Dus zijn zij bereid om onbegrijpelijke kletspraat te accepteren. Kabbala wordt verondersteld mysterieus en raadselachtig te zijn. Het is ten slotte mystiek!

Er wordt zoveel nonsens gepresenteerd in de naam van Kabbala, dat het belangrijk is een soort forum te hebben waar men een basisbegrip kan vinden van dat waarnaar zij verlangen.

In deze serie willen wij proberen de centrale ideeën van de Joodse mystiek te presenteren in een methodologische en intelligente manier, met vermindering van duistere terminologie en onbegrijpelijkheid.

Volgende keer:

Wat Kabbala is en wat het niet is

